

Bobrowniki, 21 stycznia [1417]¹

Starosta dobrzyński Wojciech Malski wyjaśnia wielkiemu mistrzowi Michałowi [Küchmeisterowi], który prosił go listownie o zwolnienie z niewoli sołtysa z Golubia, zdaniem wielkiego mistrza niesłusznie uwięzionego przez starostę, że tenże pojmał tegoż sołtysa na terenie swojej jurysdykcji w sposób sprawiedliwy. Uczynił to zważając na przykład strony zakonnej. Komtur golubski jako pierwszy najechał bowiem ziemie koronne, gdzie schwytał dwoje sług królewskich, nie domagając się [uprzednio] od wystawcy wymierzenia tym ludziom sprawiedliwości. Gdyby tylko komtur zwrócił się o to, to starosta ukarałby ich [sam], pod warunkiem, że [rzeczywiście] popełnili oni wykroczenie przeciwko komuś z ludzi zakonnych. Nadawca, chcąc mimo to zachować rozejm i nie dopuścić do rozpoczęcia wojny, gotów jest zwolnić wspomnianego sołtysa za poręczeniem, tak aby i adresat zwolnił na tych samych warunkach dwóch ludzi króla. A gdy tylko wielki mistrz ich odeśle, starosta wymierzy im sprawiedliwość, jeśli w czymś zawinili względem adresata lub jego podwładnych. Starosta informuje dalej, że także komtur toruński najechał ze zbrojnymi starostwo dobrzyńskie, gdzie zaatakował majątek królewski w Złotorii, niszcząc tam jedno z domostw oraz raniąc i łapiąc przy tym czeladź, jednemu z pojmanyh ludzi królewskich polecił także przysiąc, że ten stawi się do niewoli w Toruniu. Nadawca nie wie, czy wydarzyło się to za wiedzą adresata czy też nie, dlatego prosi wielkiego mistrza, aby raczył zastanowić się, czy jego komturowie zachowują rozejm, oraz domaga się, żeby zechciał on nauczyć ich większego szacunku dla pieczęci wielkomistrzowskich przywieszonych do dokumentów rozejmowych.

Oryg.: GSPK, XX. HA, OBA, nr 28997, pap., lac., wym. 298 × 199 mm, drobne przedarcia na złożeniach, in dorso resztki zamykającej list pieczęci wystawcy w zielonym wosku (wosk przez papier, wosk w dużym stopniu wykruszony, średnica śladu po pieczęci ok. 22 mm, chodzi tu zapewne o pieczęć Wojciecha Malskiego przywieszoną do dokumentu pokoju melneńskiego, zob. *Dokumenty Melno*, s. 55), kustodii i papierowego paska zabezpieczającego pieczęć brak, próba pióra (?) z XV w.: preterea.

Reg.: RHD 1/2, nr 28997 (z błędnym odczytem daty dziennej jako feria quarta).

Uw.: Szerszy kontekst opisanych w liście zdarzeń daje A. Szweda, *Trudna codzienność pogranicza w świetle korespondencji urzędników polskich i krzyżackich z lat 1414-1419*, *Komunikaty Mazursko-Warmińskie* 2006, nr 3 (253), s. 330-331.

Adres [in dorso]: ^aVenerabili ac magnifico domino et | domino Michaeli magistro generali | cruciferorum ordinis sancte Marie², | dandum.

^bBenivolam voluntatem complacencie cum sincero affectu premissam. Venerabilis ac magnifice domine magister! Scribitis nobis | petendo³, ut hominem seu scultetum vestrum de Golub⁴ liberum de captivitate mitteremus, quem dicitis minus iuste per nos capti|vatum. Scire dignemini, quod nos, Deo dante, ipsum iuste in terra nostra detinuimus et captivavimus, considerando principia vestra, | nam prius vester dominus comendator Golubiensis⁵ violenter intrans ad terram nostri graciosi domini regis et in eadem terra cepit et captivavit duos servitores eius, a nobis iusticie complementum super eos non postulando, quod si postulasset, sibi ipsum cum eis fecissemus, si contra aliquem vestrum excessissent, sed tamen nos volentes firmiter tenere treugas pacis, prout et tenemus, volumus vestrum predictum hominem ad fideiussor(iam) caucionem de captivitate mittere, ne inter nos gwerre orientur, ut eciam nostros duos homines ad fideiussor(iam) caucionem de captivitate mitteretis. Et cum eos miseritis, volumus tunc cum eis vobis iusticie complemetum facere satis bonum, si in aliquo contra vos vel contra aliquem vestrum excesserunt. Alia violencia facta est nobis per vestros, quod vester dominus comendator Thoruniensis⁶ vi sua et violenter cum armato populo suo ingrediens ad terram

predictam nostri graciosi domini regis et veniens ad curiam regiam ad Slotoriam⁷ et violavit domum ipius regis, homines eius wlnorando et capiendo et uni capto mandavit captivitatem sibi promittere et se statui in Thorun⁸. Et ignoramus, utrum scitis de isto, an nescitis. Et ideo considerare dignemini, si vestri domini comendatores predictas treugas pacis firmiter tenent, an non. Preterea vestram venerabilem magnificenciam petimus per presentes, quatenus vestros dominos comendatores docere dignemini, ut vestra sigilla appensa ad litteras treugarum pacis melius honorent, eas non movendo per huiusmodi violencias. Petimus vestram venerabilem magnificenciam, quatenus nobis rescribere dignemini, si hoc factum est cum vestra voluntate et scitu, vel non est⁹. Datum in castro Bobrowniky¹⁰ feria quinta in festo sancte Agnetis virginis.

^cAlbertus Malsky | capitaneus terre Dobrinensis¹¹.

^a Inicjał wysokości ok. 3 wersów.

^b Inicjał wysokości ok. 4 wersów.

^c Inicjał wysokości ok. 1,5 wersu.

¹ List bez daty rocznej, w czasie posiadania przez Wojciecha Malskiego starostwa dobrzyńskiego (zob. niżej, przyp. 8) tylko w 1417 r. 21 stycznia przypadał w czwartek, identyczną datę ustala też A. Szweda, *Trudna codzienność pogranicza*, s. 330.

² Michał Kūchmeister von Sternberg, wójt Nowej Marchii 1410, wielki marszałek 1411–1414, wielki mistrz 1414–1422, komtur gniewski 1422, zm. 1423 (W. Nöbel, *Michael Kūchmeister. Hochmeister des Deutschen Ordens 1414–1422*, Marburg 1969; *Hochmeister*, s. 119–121; *Jähnig*, s. 290, 292, 303, 318; *Heckmann*, s. 152, 210, 396, 405, 555).

³ Mowa o liście wielkiego mistrza z 11 stycznia 1417 r., zob. *Regesten zu den Briefregistern des Deutschen Ordens II: die Ordensfolianten 8, 9 und Zusatzmaterial*, hrsg. und bearb. S. Kubon, J. Sarnowsky, A. Souhr-Könighaus, Göttingen 2014, s. 226–227, nr 284, gdzie schematyczny regest sporządzony na podstawie streszczeń zaginionej księgi OF 8.

⁴ Golub (niem. Gollub), obecnie północna część miasta Golubia-Dobrzynia (gmina loco, powiat golubsko-dobrzyński, woj. kujawsko-pomorskie), dawniej osobne miasto na terenie ziemi chełmińskiej w krzyżackich Prusach. Pojmany sołtys krzyżacki z Golubia, wspominany był też w listach wielkiego mistrza do strony polskiej, zob. ponownie A. Szweda, *Trudna codzienność pogranicza*, s. 331 oraz wyżej, przyp. 3.

⁵ Tj. Jan von Menden, komtur nieszawski 1412–1414, komtur papowski i wójt lipieniecki 1414–1416, komtur golubski 1416–1421, komtur kowalewski 1416–1419, komtur tucholski 1421–1422, prokurator bytowski 1424–1425 (*Jähnig*, s. 304, 306, 308, 309, 315, 317; *Heckmann*, s. 286, 320, 410, 416, 427, 476, 484, 564).

⁶ Tj. Ludwik von Landsee, komtur nieszawski 1414–1416, komtur toruński 1416–1418, 1428–1431, komtur brandenburski (pokarmiński) 1418–1422, prokurator bytowski 1425–1428, komtur gniewski 1431–1434, komtur radzyński 1434, wielki szatny 1434–1436, komtur krajowy baliwatu alzacko-burgundzkiego 1436–1443, komtur krajowy baliwatu Etsch 1443–1451 (*Jähnig*, s. 298, 303, 308, 310, 315, 317; *Heckmann*, s. 163, 178, 219, 256, 294, 296, 405, 410, 441, 472, 556).

⁷ Złotoria, wieś, gmina Lubicz, powiat toruński, woj. kujawsko-pomorskie, w średniowieczu już na terytorium należącej do Polski ziemi dobrzyńskiej.

⁸ Toruń (niem. Thorn), miasto, gmina loco, powiat toruński, woj. kujawsko-pomorskie, w państwie krzyżackim siedziba komturii.

⁹ Wielki mistrz udzielił staroście odpowiedzi 26 stycznia 1417 r., w której odrzucił ofertę zwolnienia więźniów za poręczeniem i oświadczył, że nic nie wie o rzekomym złamaniu pokoju przez komtura toruńskiego, zob. *Regesten zu den Briefregistern des Deutschen Ordens II: die*

Ordensfolianten 8, 9 und Zusatzmaterial, s. 228, nr 288, gdzie schematyczny regest sporządzony na podstawie streszczeń zaginionej księgi OF 8.

¹⁰ *Bobrowniki, wieś, dawniej miasto, gmina loco, powiat lipnowski, woj. kujawsko-pomorskie.*

¹¹ *Wojciech Malski h. Nałęcz, podkomorzy łęczycki 1419–1430, kasztelan łęczycki 1430–1436, wojewoda łęczycki 1436–1453, wojewoda sieradzki 1454, ochmistrz dworu królowej Zofii Holszańskiej 1424–1436, starosta koniński 1413–1414, starosta dobrzyński 1414–1418, starosta bydgoski po 1425, a przed 1429, namiestnik króla w Wielkopolsce 1440–1447, starosta generalny Wielkopolski 1443–1447 (PSB 19, s. 383–385; UŁS, s. 46, 61, 87, 175; UKD, s. 216, 238; A. Gąsiorowski, *Starostowie wielkopolskich miast królewskich w dobie jagiellońskiej*, Warszawa–Poznań 1981, s. 44, 77; A. Szymczakowa, *Szlachta sieradzka w XV wieku. Magnifici et generosi*, Łódź 1998, s. 332–345; B. Czwojdrak, *Zofia Holszańska. Studium o dworze i roli królowej w późnośredniowiecznej Polsce*, Warszawa 2012, s. 218; K. G. Latocha, *Wojciech Malski (ok. 1380–1454) – wojewoda łęczycki i sieradzki oraz namiestnik królewski na Wielkopolskę*, Warszawa 2015).*